

Список використаних джерел

1. Інтернет-ресурс [режим доступу]: <http://h.ua/story/93865>
2. *Кіркпатрік Д.* Ефект *Facebook*. – К.: Темпора, 2013. – 482 с.
3. Інтернет-ресурс [режим доступу]: http://goldcoach.ru/marketing/3_oshibki_pri_reklame_facebook.html
4. *Студінський В.А.* Економічна поведінка в трансформаційній економіці: Курс лекцій. – К.: Фенікс, 2010. – 264 с.

Артьомова Т.І.

д. е. н., доцент

ДУ «Інститут економіки та прогнозування

НАН України», м. Київ

ЗАКОНОМІРНОСТІ ВІДТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ І ЗАСАДИ ВІДНОВЛЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Проблема модернізації національної економіки і підвищення добробуту населення залишається актуальною порядком денним для України. Відповідно до класифікації Світового банку, Україна є країною з доходом нижче середнього рівня. ВВП на душу населення в 2012–2014 рр. становив тут близько 3700 дол. США (7200 дол. США на основі паритету купівельної спроможності). [1, с. 1; 2, с. 561] В економічній діяльності переважають послуги (вони утворюють більше 50% ВВП, тоді як галузі виробництва – близько 30%) [2, с. 209–212]; при цьому за останні десятиліття лише сфера торгівлі і громадського харчування демонструє відносний приріст, інші галузі сфери послуг залишаються нестабільними в своєму розвитку. Що стосується виробничого сектора, то з 2002 по 2012 рр. тут спостерігалось деяке зниження значущості сільського господарства (7,8% в 2012 р. в порівнянні з 13% в 2002 р.), хоча його частка дещо зросла з мінімального рівня (6,6% у 2007 р.), частково завдяки зростанню цін на сільськогосподарську продукцію [1, с. 1]. З 2013 р. частка валової доданої вартості, створеної в сільському господарстві, в загальному обсязі ВВП має тенденцію до зростання. Частка обробної промисловості, яка залишалася відносно стабільною в період зростання, що передував кризі 2008–2009 рр., навпаки, значно скоротилася, внаслідок впливу на цей експортно-орієнтований сектор несприятливої зовнішньої кон'юнктури. Чорна металургія є найбільшою

галуззю економіки, на яку припадає більше чверті загального обсягу виробництва; слідом за нею йде харчова промисловість [1, с. 1].

Вітчизняна економіка швидко розвивалася в період 2001–2008 рр. В цілому, в 2000–2004 рр. одним з основних чинників зростання національної економіки виступав зростання експорту; в 2005–2008 рр. каталізатором став внутрішній попит, обумовлений сприятливими умовами торгівлі, експансивною фіскальною політикою, швидким зростанням кредитування. Погіршення зовнішніх умов, в тому числі, внаслідок зниження цін на основні «торговельні» товари, обмеження доступу на міжнародні ринки капіталу, переходу до ринкового ціноутворення імпортованого газу, зумовило погіршення економічного розвитку України в 2009 р. У 2014 р. індекс фізичного обсягу ВВП склав 98,8% в порівнянні з 2010 р. [2, с. 209]

Технологічна модернізація та інновації могли б сприяти диверсифікації експорту, зниженню енергоємності та підвищенню продуктивності національної економіки. Проте, на думку фахівців, процеси модернізації значною мірою гальмуються існуючою моделлю опортуністичного управління економікою, яка не забезпечує відтворення норми буржуазної раціоналізації як провідного принципу ринкової взаємодії господарюючих суб'єктів [3].

Втім, слід враховувати, що основною тенденцією суспільного розвитку в післякризовий період є зниження темпів зростання світової економіки в цілому. Інвестиційна активність в реальному секторі економіки сповільнюється, національні економіки стагнують, і такий стан набуває стійких ознак «нової нормальності», яка за своєю сутністю є формою прояву тотальної структурної кризи. Переведення виробництва в країни з низькою ціною робочої сили, утворення регіональних торгово-економічних союзів, перерозподіл світових ринків, перехід на нові базові валюти в окремих об'єднаннях, на думку фахівців, можуть мати лише тимчасовий успіх для відстрочки руйнівної структурної кризи в національній економіці в умовах глобалізації. У зв'язку з цим актуальним завданням для національної економіки є розробка такої економічної політики, яка б дозволяла ефективно регулювати динаміку її різних секторів. При цьому джерелом інноваційних ідей для відновлення економіки можуть виявитися праці видатних вітчизняних економістів, наукова спадщина яких є до цих пір недостатньо дослідженою. Так, засади продуктивної двохсекторної політики економічного зростання в найбільш за-

гальному вигляді окреслені, зокрема, В. Голубничим, який виділяє шість її можливих варіантів.

По-перше, якщо політика спрямована на забезпечення рівних і постійних темпів зростання для обох частин сукупної економіки країни, то темпи зростання економіки в цілому залишаться стабільними, і пропорція між двома частинами цілого буде незмінною. Така політика формує ситуацію «статичної динаміки» в економіці.

По-друге, політика може бути спрямована на стимулювання прискорених темпів зростання однієї з частин сукупної економіки при мінімальних темпах зростання іншої частини. Пропорція між ними буде змінюватися, але темпи зростання економіки в цілому залишаться незмінними. Це – випадок «неймовірної динаміки», оскільки такого кінцевого результату дуже важко досягти на практиці.

По-третє, якщо політика стимулює прискорення темпів зростання більшої частини цілого, то при незмінних або падаючих темпах зростання меншої частини економіка в цілому зростає прискореними темпами.

По-четверте, якщо політика є такою, що стимулює падіння темпів зростання більшої частини економіки, а темпи зростання меншої частини прискорюються, то темпи зростання цілого залежать від структури економіки. Зростання цілого зупиниться, якщо пропорція між двома частинами економіки зміниться, досягне 50:50. Якщо політика і далі залишиться незмінною, то пропорція між двома частинами економіки продовжить змінюватися, менша частина трансформується у велику, і результат цієї політики, в основному, буде відповідати попередньому варіанту. Навпаки, якщо в точці структурної рівноваги політика змінюється на протилежну, то динаміка цілого зберігається і відтворюється в незмінному вигляді. Це – випадок політики «рівноважного зростання», спрямованого на підтримку оптимальних темпів зростання цілого.

По-п'яте, якщо політика спрямована на стабільні темпи зростання більшої частини економіки при прискоренні темпів зростання меншої її частини, то ціле зростає прискореними темпами в тому випадку, якщо витрати функціонування більшої частини також будуть стабільними. Якщо обидві частини економіки будуть знаходитися в стані рівноваги, темпи зростання досягнуть максимуму. Якщо політика залишатиметься незмінною, то менша частина збільшиться, і темпи зростання цілого прискоряться (випадок 3). Якщо, навпа-

ки, політика змінюється на протилежну, то відтворюється ситуація випадку 4.

По-шосте, якщо політика спрямована на скорочення темпів зростання більшої частини економіки, а темпи зростання малої частини підтримуються на незмінному рівні, то темпи зростання економіки в цілому сповільнюються. При збереженні структури економіки незмінною і зростанні витрат функціонування переважно в точці рівноваги економічне зростання буде відсутнім. Прагнення досягти рівноваги в такій ситуації є, на думку автора, «кінцем політики» як такої.

Можливості використання пропонуваної схеми різноманітні. Прикладами двохсекторних економічних моделей є наступні: капітальні товари – товари народного споживання в загальному обсязі випуску промисловості; промислові товари – сільськогосподарські товари в економіці в цілому; інвестиції – заощадження в національному доході; капітальні витрати – національний дохід в Системі національних рахунків й інші.

Розробка і практична реалізація зазначеної спадщини може стати гідною відповіддю вітчизняної економічної науки на глобальні виклики буття.

Список використаних джерел

1. Европейская Экономическая Комиссия ООН. Обзор инновационного развития Украины / Европейская Экономическая Комиссия ООН. – Нью-Йорк – Женева: Издательство ООН, 2013
2. Статистичний щорічник України за 2015 рік / І.М. Жук (ред.). – К.: Державна служба статистики України, 2016.
3. *Гець В.* Модернізація в системі «суспільство – держава – економіка» / В. Гець //Журнал європейської економіки.– 2014. – Т. 13, № 3. – С. 221—235.

Шевченко М.М.

к.філос.н., доцент

Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, м. Київ

КУЛЬТУРНО-ЕТИЧНІ ІМПЕРАТИВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОВЕДІНКИ В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

Проведений аналіз філософсько-теоретичних основ і сучасних підходів до розуміння проблем подолання функціональної кризи